

Läroarutbildningen
Uppsats 15 hp
SSV71L (Svenska 91-120hp), Svenska IV, moment 3
Vårterminen 2010

Miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer

En studie av miljöskildringen i Frances Hodgson Burnetts
berättelse *Den hemliga trädgården*

Handledare
Mari Mossberg

Författare
Hanna Ottosson

Miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer

En studie av miljöskildringen i Frances Hodgson Burnetts berättelse *Den hemliga trädgården*

Abstract

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka typer av miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer som används för att ge en bild av de olika miljöerna i Frances Hodgson Burnetts berättelse *Den hemliga trädgården*. De miljöer som analyseras är huset Misselthwaite Manor, heden, trädgårdarna och den hemliga trädgården. Metoden som används i uppsatsarbetet är en stilistisk metod som innebär en närläsande intensivanalys av den enskilda texten. Även kvantitativa och kvalitativa aspekter inkluderas i metoden.

Analysen visar att följande typer av adjektiv förekommer i samtliga miljöskildringar: adjektiv som beskriver dimension, värdering, tillstånd och färg. Adjektiv som beskriver ålder hittas i miljöerna huset Misselthwaite Manor, trädgårdarna och den hemliga trädgården och de som beskriver sinnesstämning hittas i skildringarna av trädgårdarna och den hemliga trädgården. De klassificerande adjektiven hittas endast i skildringen av huset Misselthwaite Manor. Den vanligaste typen av adjektiv är de som uttrycker värdering med sammanlagt 148 exempel. Stilfigurerna besjälning och liknelse förekommer i samtliga skildringar, medan metaforen saknas i beskrivningen av huset. Besjälning och liknelse är de vanligaste stilfigurerna, medan metaforen är minst representerad. Analysen visar även att den hemliga trädgården genomgår en positiv förändring, vilket inte är fallet med huset som förblir dystert. Samma typer av adjektiv används i de båda miljöerna förutom de klassificerande, som endast används i skildringen av huset Misselthwaite Manor, och de adjektiv som beskriver sinnesstämning, som används i skildringen av den hemliga trädgården. Den hemliga trädgården innehåller samtliga stilistiska figurer, medan huset saknar figuren metafor.

Ämnesord: Burnett, adjektiv, stilistiska figurer, miljöskildring, stilistik, närläsning, intensivanalys, Bixler, Wilkie, Foster & Simons, Phillips, *Den hemliga trädgården*

Förord

Jag vill med detta förord tacka Mari Mossberg för god handledning under uppsatsarbetet. Jag vill även tacka mina nära och kära som har stöttat mig och funnits till under arbetet med denna uppsats.

Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Syfte och problemprecisering	5
1.2 Uppsatsens disposition	6
2. Bakgrund: <i>Den hemliga trädgården</i>	6
2.1 Författarbiografi av Frances Hodgson Burnett	7
2.2 Handlingsreferat av <i>Den hemliga trädgården</i>	7
2.3 Tidigare forskning: miljöskildringen i <i>Den hemliga trädgården</i> ...	8
3. Begreppen adjektiv och stilistiska figurer	10
3.1 Adjektiv	10
3.2 Stilistiska figurer	12
4. Metod	15
4.1 Metodbeskrivning.....	15
4.2 Genomförande och uppläggning	17
4.3 Urval	17
4.4 Metoddiskussion	17
5. Resultat: miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer ..	18
6. Analys och diskussion	21
6.1 Huset Misselthwaite Manor	21
6.2 Heden.....	25
6.3 Trädgårdarna	27
6.4 Den hemliga trädgården.....	30
6.5 Jämförelse: miljöskildringen huset Misselthwaite Manor - den hemliga trädgården	34

7. Sammanfattning 37

Källförteckning 39

Abstract in English

1. Inledning

Första gången jag fick höra talas om *Den hemliga trädgården* var när jag såg filmversionen från 1993, och plötsligt öppnades en värld full av hemligheter för mig. Skildringen av barnen, naturmystiken och olika romantiska inslag gjorde att jag fördes tillbaka i tiden till en annan fantasiinspirerad värld. De två olyckliga och oälskade barnen Mary och Colin, som står i centrum i berättelsen, berörde mig eftersom dessa känslomässigt undernärda barn hittar ljus i den dystra tillvaron och vänder livet till det bättre.

När jag sedan läste Frances Hodgson Burnetts berättelse *Den hemliga trädgården* för första gången fängslades jag av det rika språket som genomsyrar berättelsen. Framförallt skildringen av den hemliga trädgården med dess målande bildspråk fascinerade mig. Författarens förmåga att gestalta och förmedla de olika miljöbeskrivningarna på ett realistiskt, levande och fantasifullt sätt gjorde att jag bestämde mig för att studera just denna bok och dess användning av olika adjektiv och stilistiska figurer och hur dessa gestaltar miljöerna i berättelsen.

Vad som bör påpekas redan nu är att den kommande analysen grundar sig på en svensk översättning av Burnetts berättelse, som från början är skriven på engelska. Analysen utgår alltså ifrån en svensk översättning och inte originaltexten på engelska.

1.1 Syfte och problemprecisering

Syftet med uppsatsen är att undersöka vilka typer av miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer som används för att ge en bild av de olika miljöerna i *Den hemliga trädgården*.

Metoden som används i uppsatsarbetet är en stilistisk metod som innebär en närläsande intensivanalys av texten där texten står i centrum. Även kvantitativa och kvalitativa aspekter inkluderas i metoden som innebär att forskaren fastställer frekvensen av något och samtidigt har ett tolkande arbetssätt.

Genom att fokusera på två olika element, det vill säga adjektiv och stilistiska figurer, och dess samverkan med den övergripande miljöskildringen avser jag att få en ökad förståelse för romanens stil och för relationen mellan form och innehåll.

Frågeställningarna som behandlas i uppsatsen är:

- Vilka olika typer av miljöbeskrivande adjektiv används för att ge en bild av de olika miljöerna i *Den hemliga trädgården*? Vilken är den vanligaste typen av adjektiv?
- Vilka olika typer av stilistiska figurer används för att skildra de olika miljöerna i romanen?
- Hur skiljer sig beskrivningen av den hemliga trädgården och huset Misselthwaite Manor gällande användningen av miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer?

De miljöer som kommer att analyseras i uppsatsen är de som ingår i området Misselthwaite Manor, nämligen huset Misselthwaite Manor, heden, trädgårdarna och den hemliga trädgården. Anledningen till att dessa har valts att analyseras är för att de får mest fokus i berättelsen, det vill säga berättelsen koncentrerar sig kring dessa områden. Orsaken till att miljöerna namnges som ovan är för att kunna precisera vilken miljö som avses i den kommande analysen eftersom hela området kallas för Misselthwaite Manor. Dock bör det påpekas att heden och den hemliga trädgården i berättelsen benämns med dessa namn, medan jag har namngett miljöerna huset Misselthwaite Manor och trädgårdarna för att klargöra att det är huset och trädgårdsområdet som avses i den kommande analysen. Vad som även bör tydliggöras är att miljön den hemliga trädgården är en del utav området trädgårdarna, vilket kan förtydligas med uttrycket "[---] gardens within gardens [---]" (Bixler 1991, s. 301). Miljön den hemliga trädgården är alltså en trädgård bland de övriga trädgårdarna.

1.2 Uppsatsens disposition

I uppsatsen presenteras först i kapitel två en bakgrund till *Den hemliga trädgården* där författarbiografen, handlingsreferatet och tidigare forskning om boken redovisas. Därefter följer kapitel tre där olika adjektiv och stilistiska figurer presenteras. Sedan följer kapitel fyra med metod och metoddiskussionen. Det femte kapitlet innehåller resultatet och det sjätte innefattar uppsatsens analys- och diskussionsavsnittet där adjektiven och de stilistiska figurerna analyseras. Uppsatsen avslutas i det sista kapitlet med en sammanfattning av undersökningens resultat och analys.

2. Bakgrund: *Den hemliga trädgården*

Nedan följer först en författarbiografi av Frances Hodgson Burnett och därefter görs en resumé av bokens handling. Sist presenteras olika studier som har gjorts om *Den hemliga trädgården*.

2.1 Författarbiografi av Frances Hodgson Burnett

Författaren till *Den hemliga trädgården* Frances Hodgson Burnett föddes i Manchester England 1849 som dotter till en välbärgad affärsman som sålde hushållsinventarier. Fadern dog år 1853 och familjens ekonomi försämrades som en följd av detta, vilket ledde till att de flyttade till en morbror i Tennessee, USA. Dock ledde flytten inte till någon förbättring i ekonomin och därför började Frances att skriva berättelser till olika tidningar för att hjälpa familjen. Frances hade nämligen en stor passion för berättelser, framförallt sagor, och brukade som barn berätta olika historier för sina skolkamrater. Hennes berättelser blev snabbt populära och hon kom att bli en av sin tids mest kända och berömda författare. Även om hon också skrev för en vuxen publik så blev hon mest känd för sina barnböcker, varav *Den hemliga trädgården* (*The Secret Garden*), *Lille lorden* (*Little Lord Fauntleroy*) och *En liten prinsessa* (*A Little Princess*) kom att bli världssuccéer. Frances dog år 1924 i Plandome, New York och blev främst ihågkommen som författare till *Lille lorden* (Bixler 1996, s. ix-xv). Under hela sitt liv var Frances mycket intresserad av trädgårdar och hennes kärlek till dessa är tydlig i följande kommentar: "As long as one has a garden one has a future; and as long as one has a future one is alive" (Bixler 1996, s. xv). Frances var alltså en passionerad trädgårdsmästare, vilket avspeglas i *Den hemliga trädgården*.

2.2 Handlingsreferat av Den hemliga trädgården

I *Den hemliga trädgården* föds huvudpersonen Mary Lennox i Indien som dotter till rika brittiska föräldrar, men modern och fadern bryr sig aldrig om henne utan lämnar henne istället till en Ayah som får ta hand om henne. Koleran bryter ut och Mary skickas från Indien till sin farbror i England, eftersom både hennes Ayah och föräldrar har dött i epidemin. Mary sörjer inte sina föräldrar eftersom hon aldrig har haft något egentligt förhållande till dem utan jämt blivit omhändertagen av tjänare. Avsaknaden av närhet och kärlek har gjort henne känslökall och odräglig och hennes beteende avspeglas i det öknamn som hon kom att få av barnen i Indien: "Mary Tvärtemot".

På Misselthwaite Manor, där hennes farbror bor, berättar hushållerskan Martha att det finns en hemlig trädgård som ingen har sett på tio år och att nyckeln till den gömda porten ska vara gömd någonstans i de övriga trädgårdarna. Martha berättar även att det var farbroderns frus trädgård, som dog för tio år sedan. Farbroderns sorg efter hustrun gjorde att han stängde trädgården och begravde nyckeln. Mary blir nyfiken och bestämmer sig för att leta efter den

hemliga trädgården. Hon hittar inte bara nyckeln till trädgården utan även farbroderns undangömda son, Colin, som hela sitt korta liv har fått höra att han kommer dö ung på grund utav sitt sjukliga tillstånd. Han känner sig övergiven av fadern, som inte tål att se honom eftersom han liknar sin döda mor för mycket. Mary, som har utvecklats i sitt beteende, bestämmer sig för att hjälpa Colin att inse att han inte alls är sjuk och tar med honom ut i den hemliga trädgården. Tillsammans med Marthas bror Dickon, som vet allt om växter och djur, börjar de att återuppliva den gamla trädgården och både Marys, Colins och farbroderns liv förändras.

Ovan nämndes att Mary blev överlämnad till en Ayah som liten och vad som menas med en Ayah kan vara oklart. Därför följer här en definition, som kan ses i boken: "[---] när Mary föddes överlämnade hon henne i en Ayahs vård [---] Hon mindes ingenting riktigt tydligt utom sin Ayahs och de andra infödda tjänarnas mörka ansikten [---]" (Burnett 2002, s. 7). En Ayah är alltså en indisk tjänare som tjänstgör för överklassen.

2.3 Tidigare forskning: miljöskildringen i *Den hemliga trädgården*

Nedan presenteras några studier som har gjorts om *Den hemliga trädgården*. De behandlas eftersom de framförallt innehåller analyser av miljöerna den hemliga trädgården och huset Misselthwaite Manor.

Phyllis Bixler har studerat Burnetts diktning och ger en sammanfattande biografi över Burnetts liv och författarskap i sin studie (Bixler 1996, s. ix-xv). Bixler studerar också Marys och den hemliga trädgårdens utveckling utifrån den säsongsbundna cykeln och menar att vintern symboliserar död och våren, då Mary för första gången går in i trädgården, symboliserar återfödelse. Enligt Bixler föreställer även den hemliga trädgården ett så kallat "Garden of Eden", vilket menas med att trädgården förlorar men sedan återfår sin forna skönhet (Bixler 1996, s. 41, 71). Garden of Eden, eller Edens trädgård, är den trädgård där Adam och Eva vistades före syndafallet. Trädgården kan även kallas för lustgården (www.ne.se).

Bixler studerar dessutom kontrasterna mellan den hemliga trädgården och Misselthwaite Manor och menar att boken är en hyllning till naturens krafter (Bixler 1991, s. 288). Bixler påpekar bland annat att Burnett ofta porträtterar hus som sorgsna och dystra i sina berättelser

och att författaren, gällande *Den hemliga trädgården*, använder gotisk stil i beskrivningen av herrgården. Gotiska inslag innefattar bland annat beskrivningar av stora outnyttjade ytor och spöklikt undangömda människor, som i fallet med Mr Cravens son Collin (Bixler 1991, s. 294, 296). Gotisk litteratur är följaktligen skräcklitteratur i vilken skräck och romantik blandas (www.ne.se). Bixler (1991, s. 298) studerar även den hemliga trädgårdens förändring och menar dessutom att den hemliga trädgårdens positiva förvandling smittar av sig på huset med dess helande krafter. Följaktligen är varken trädgården eller huset tomt på liv.

Christine Wilkie anser att den hemliga trädgården är en vision av Eden eller paradiset och grundar detta på den brittiska medelklassens syn på naturen under 1800-talet, då naturen sågs som en symbol för Edens trädgård (Wilkie 1997, s. 318). Wilkie jämför även den hemliga trädgården och huset Misselthwaite Manor i sin undersökning, där hon gör distinktionen "Civilization versus Wild" mellan de båda parterna och påpekar att trädgården är en befriande plats, medan huset är hämmande och symboliserar tomhet (Wilkie 1997, s. 321).

Shirley Foster och Judy Simons hävdar, precis som Bixler och Wilkie, att den hemliga trädgården är en vision av Eden och att den samtidigt symboliserar en fantasiinspirerad värld. De påpekar att boken utstrålar en blandning av realism och magisk fantasi och att trädgården därmed blir som en magisk ny värld för barnkaraktärerna att utvecklas i (Foster & Simons 1995, s. 326-327). Foster och Simons diskuterar även olika gotiska inslag som kan skönjas i berättelsen. Här lyfts beskrivningen av Misselthwaite Manor fram med dess stängda och förbjudna rum som inrymmer gömda hemligheter (Foster & Simons 1995, s. 328-239).

Jerry Phillips undersöker kolonialistiska inslag och klasskillnader i *Den hemliga trädgården* och studerar samtidigt trädgården som en bild av en utopi eller idealplats i och med dess hyllning till naturen (Phillips 1993, s. 344). Phillips analyserar också den gotiska stilen som framförallt är tydlig i framställningen av huset Misselthwaite Manor, där han påstår att "In the initial characterization of Misselthwaite Manor [...] the action of the text is placed on the edges of a gothic stage (Phillips 1993, s. 347). Den gotiska stilen kan, enligt Phillips, återfinnas i beskrivningen av herrgårdens utstrålning av tomhet och ödslighet, dess stängda dörrar och sorgsna atmosfär (Phillips 1993, s. 247).

Ovan har tidigare forskning om Burnetts *Den hemliga trädgården* presenterats, där intresset bland annat har legat på den hemliga trädgården som en symbol för paradiset, Burnetts sätt att skildra hus, speglingar av den gotiska stilen, jämföranden mellan huset Misselthwaite Manor och den hemliga trädgården och blandningen mellan fantasi och realism i berättelsen. Uppsatsen kommer att innefatta några utav de tidigare forskningsresultaten som berör och kan kopplas till de olika miljöskildringarna, framförallt skildringen av huset Misselthwaite Manor och den hemliga trädgården. Denna uppsats kommer att bidra med ytterliggare studier gällande de olika miljöskildringarna i *Den hemliga trädgården*, men på en djupare, textuell nivå. Fokus ligger här på förhållandet mellan form och innehåll och riktar sig mot användningen av olika typer av adjektiv och stilistiska figurer som används i de olika miljöskildringarna. Tidigare forskning om adjektiv och stilistiska figurer i *Den hemliga trädgården* har följaktligen inte hittats, utan med denna uppsats hoppas jag kunna bidra med nya infallsvinklar och nya kunskaper.

För att det ska bli så tydlig som möjlig gällande vilken miljö som avses görs därför följande förkortningar i texthänvisningen när exempel tas från romanen: (MM, s. x) står för huset Misselthwaite Manor, (H, s. x) står för heden, (T, s. x) står för trädgårdarna och (HT, s. x) står för den hemliga trädgården.

3. Begreppen adjektiv och stilistiska figurer

Nedan följer en presentation av olika adjektiv och stilistiska figurer eftersom de är viktiga begrepp som syftet och frågeställningarna grundar sig på.

3.1 Adjektiv

Eftersom adjektiven är en stor del utav uppsatsen följer därför här en förklaring på vad ett adjektiv är. Ett adjektiv talar om hur någonting är eller vad som är karakteristiskt för något. De uttrycker alltså egenskaper och tillstånd för exempelvis ett substantiv (Holm & Nylund 1981, s. 35). Hallberg (1998, s. 112) menar dessutom att texter med ett starkt inslag av adjektiv bidrar till ett mer målat språk och till en djupare beskrivning. Ett exempel på den målade effekten kan ses i följande mening: "[---] högt, högt, uppe i det blåa valvet flöt små snövita ulliga moln" (H, s. 63), där adjektiven "blåa", "små", "snövita" och "ulliga" bidrar till ett mer smyckat och åskådligare språk.

Adjektiven kan alltså beskriva stabila egenskaper, som till exempel ”den stora väskan” (Hultman 2003, s. 76) och några exempel på egenskaper som adjektiven kan beskriva inkluderar bland annat dimension, ålder och färg (www.ne.se). Förutom att beteckna stabila egenskaper kan adjektiven även beskriva tillfälliga tillstånd, som följaktligen är temporära och kan ändras: ”den fria golvytan” och ”öppna ögon” (Hultman 2003, s. 76). En annan typ eller grupp av adjektiv är de som klassificerar och sorterar in i fack, vilket innebär att adjektiven inte beskriver det som de syftar på utan hänför det istället till en viss klass: ”ett portugisiskt vin” och ”en antik staty” (Hultman 2003, s. 78), där ”portugisiskt” och ”antik” är adjektiven. Dessa adjektiv kan inte graderas: ett vin från Portugal är inte mer portugisiskt än något annat; alla statyer från antiken är antika. Slutligen kan adjektiv, enligt Hellspong & Ledin (1997, s. 68), också fungera som målände och värderande i beskrivningen av det som skildras: “[...] det konstiga huset” (MM, s. 37), där adjektivet är ordet ”konstiga”.

Många adjektiv kan böjas för att visa skillnad i grad av den egenskap som de uttrycker, det vill säga de kan sättas i jämförelse: ”en smutsig cykel” (Hultman 2003, s. 77). Dessa typer av adjektiv är komparerbara och går att böja i de tre formerna positiv, komparativ och superlativ: ”smutsig”, ”smutsigare”, ”smutsigast”. Sedan finns det adjektiv som inte kan kompareras och som därför inte är graderbara eftersom de på grund av sin betydelse normalt inte kompareras. Ett vanligt exempel är ordet ”död” (Hultman 2003, s. 77-78).

Adjektivets position kan antingen vara attributivt eller predikativt, vilket kan ses i följande tabell.

Tabell 1 Attributiv och predikativ position

Attributiv ställning	Predikativ ställning
en billig stol	ett piano är dyrt
ett billigt hus	lampan var fin

Attributiv position har alltså adjektivet när det står före huvudordet eller substantivet och följaktligen är inom nominalfrasen: ”en billig stol” (Holm & Nylund 1981, s. 35-36). Predikativ ställning är däremot när adjektivet står som bestämning både till predikatsverbet och subjektet eller objektet och därmed står utanför nominalfrasen: ”Ett piano är dyrt” (Holm & Nylund 1981, s. 35).

I den kommande analysen kommer de adjektiv som analyseras att delas in i olika typer eller grupper enligt nedanstående tabell. De exempel på adjektiv som ges är tagna från berättelsen *Den hemliga trädgården*.

Tabell 2 Indelning av de analyserade adjektiven

Typer av adjektiv	Exempel
Dimension	”långa” (MM, s. 60)
Ålder	”gammalt” (MM, s. 15)
Värdering	”ödslig” (H, s. 29)
Tillstånd	”nakna” (T, s. 40)
Färg	”blåaktig” (H, s. 64)
Klassificering	”indiskt” (MM, s. 271)
Sinnesstämning	”glada” (HT, s. 84)
Neutrala	”stenlagd” (MM, s. 27)

Vissa utav de ovanstående beteckningarna kan verka oklara och ska här därför preciseras. Begreppet dimension innefattar adjektiv som uttrycker mått, storlek eller utsträckning av något slag. Beteckningen är alltså ett helhetsbegrepp för de olika betydelseerna. Beteckningen klassificerande omfattar adjektiv som är ordnande eller klassande till sin karaktär, det vill säga de klassificerar och sorterar in i fack istället för att beskriva det som de syftar på, vilket nämndes ovan. Slutligen innefattar begreppet neutrala adjektiv som inte passar in i de övriga grupperna. De adjektiv som har placerats i denna grupp har dessutom en mer neutral roll i de olika miljöbeskrivningarna, det vill säga de bidrar inte till de övergripande miljöskildringarna i jämförelse med de övriga grupperna.

3.2 Stilistiska figurer

Nedan presenteras och definieras olika typer av stilistiska figurer som kommer att analyseras under rubriken Analys nedan. Anledningen till att de stilistiska figurerna presenteras är dels att läsaren ska få en helhetsbild över området, och dels att vid tolkningen och analysen av romanen så behövs det en teoretisk grund. Nedanstående presentation kommer alltså att ligga som grund för förståelsen i den kommande analysen.

Termen bildspråk är mycket allmän och mångtydlig och ska därför definieras. Bilder i språket innebär inte en åskådlig skildring eller återgivning av verkligheten. Bildspråk har istället att göra med jämförelser eller liknelser som en författare använder för att tydligare skildra något (Möijer 1989, s. 109). Enligt Hallberg (1998, s. 63) ger bildspråket ett grundläggande bidrag till helhetsintrycket av ett verk. Hallberg hävdar även att valet av bilder kan vara anpassat till ett verks miljö eller till den speciella atmosfär och stämning som författaren vill förmedla till läsaren. Fröberg (1967, s. 118) anser dessutom att bildspråket bidrar till nya föreställningar och ger klarhet i språkets olika uttryckssätt.

Bildspråkets funktion i olika texter är framförallt att bidra till ett mer dekorerat språk och en njutbar läsning. Det har med textens grundläggande innehåll att göra och kan därför inte ersättas av ett uttryckssätt som är mer egentligt eller verkligt. Det är alltså djupt förbundet med själva meningen i texten (Hallberg 1982, s. 41).

De stilistiska figurerna är även viktiga begrepp inom retoriken, där figurerna används för att förstärka effekten av det som sägs och för att försköna och utsmycka texten (Cassirer 1997, s. 63). Även Backlund (1997, s. 124) menar att de stilistiska figurerna inom retoriken har funktionen av att utsmycka och brodera språket. Backlund hävdar även att figurerna har strukturerande egenskaper och utgör ett starkt stöd för minnet eftersom vi minns bättre det vi ser än det vi hör. De stilistiska figurerna får oss följaktligen att se det som berättas tydligare, men de får oss även att känna, lukta, höra och smaka i och med att de sätter färg på språket (Backlund 1997, s. 124-125).

Nedan presenteras och definieras de stilistiska figurer som kommer att studeras i den kommande analysen, nämligen liknelse, metafor och besjälning. Anledningen till att jag har valt att analysera dessa figurer är dels att de är mest förekommande i romanen, dels att de bidrar till en mer djupare skildring av miljöerna eftersom de ger ett väsentligt bidrag till helhetsintrycket.

Enligt Hallberg (1998, s. 76) kännetecknas en liknelse av att ett sakled och ett bildled finns utsatt och att dessa led är kopplade till varandra genom något jämförelseord, som exempelvis ”som”, ”liksom” och ”likt”. Liknelsen innebär alltså en jämförelse mellan två led med hjälp av ett jämförelseord. Ett exempel på en liknelse är följande:

”Likt en konung skrider solen fram” (Hallberg 1998, s. 76).

Både sakled, ”solen”, och bildled, ”konung”, finns utsatt och de är sammankopplade med jämförelseordet ”likt”. Sakledet i en liknelse är det som betecknas och bildledet är det som betecknar. Med liknelse syftas härmed helheten, det vill säga kombinationen av sakled och bildled (Hallberg 1998, s. 76).

Metafor betyder överföring och kan ses som en komprimerad eller förkortad liknelse. Den har inte något jämförelseord utsatt eller underförstått och används för att förstärka känslan under läsningen och för att göra framställningen levande och färgrik (Möijer 1989, s. 111-112). Metaforen bygger på likhet och innebär att ett visst ord eller en viss fras används liknelsevis om något annat än vad det normalt eller vanligtvis betecknar (Hallberg 1982, s. 10). Ett visst ord eller en viss fras ges alltså en överförd innebörd. Ett exempel på en metafor är följande:

”Ju högre dagens konung skrider” (Hallberg 1998, s. 76).

Sakledet solen finns inte med utan det är här underförstått, det vill säga ”dagens konung” är alltså solen. Det finns heller inget jämförelseord utsatt och utifrån detta är ovanstående citat ett exempel på en metafor. Enligt Hallberg (1982, s. 13) kan metaforen kallas en komprimerad liknelse, vilket nämndes ovan, men samtidigt kan liknelsen kallas en upplöst metafor. Vidare menar Hallberg (1982, s. 42) att både liknelsen och metaforen är nödvändiga som fantasiinspiratörer och att de även fungerar som en sammanhållande länk i texten.

Besjälning är en annan stilistisk figur som innebär att naturen, de döda tingen och olika begrepp uppfattas som levande väsen (Fröberg 1967, s. 106). Besjälning och naturbesjälning betyder alltså att tingen får inneboende krafter (Hallberg 1998, s. 82) men även att man ger naturen och döda ting en själ och mänskliga drag (Möijer 1989, s. 109), vilket kan ses i följande exempel:

”Vandra, du måne bland brustna moln, blekanletet skiftande hölj” (Möijer 1989, s. 110).

Här kan besjälningen ses i att månen uppfattas som ett levande väsen eftersom den ”vandrar” och har därmed inneboende krafter.

4. Metod

I följande avsnitt presenteras val av metod för uppsatsarbetet och dess genomförande. Därefter följer det urval som har gjorts till studien, där anledningen till valet av undersökningsområde presenteras. Sist följer metoddiskussionen där valet av metod diskuteras i relation till syfte och frågeställningar.

4.1 Metodbeskrivning

Metoden som används under läsningen och analysen av Frances Hodgson Burnetts berättelse *Den hemliga trädgården* är huvudsakligen baserad på en stilistisk närläsande intensivanalys. Fokus ligger här på själva texten och inga utomstående faktorer tas med i undersökningen, som exempelvis olika samhällsinfluenser. Metoden innebär även ett intresse för textens samspel mellan form och innehåll, vilket menas med att man definierar olika stildrag, samtidigt som man använder dessa för att få fram ett mer djupliggande innehåll.

Studien har även en kvantitativ och en kvalitativ aspekt gällande bearbetningen och organiseringen av materialet. Den kvantitativa aspekten ses i att studien kräver undersökningsresultat som redovisas i tabellform gällande förekomsten av olika adjektiv och stilistiska figurer. Det som studeras ska alltså göras mätbart, det vill säga undersökningsresultatet ska presenteras numeriskt. Den kvalitativa aspekten ligger i att studien går ut på att undersöka vilka olika typer av adjektiv som används i de olika miljöerna, vilket menas med att forskaren fastställer egenskaperna på de element som studeras och samtidigt bestämmer olika kategorier som de olika elementen sedan delas in i. Forskaren har här följaktligen ett tolkande arbetssätt.

Nedan följer en närmare presentation av de inriktningar som metoden grundar sig på, nämligen en stilistisk närläsande intensivanalys. Även en presentation av de kvantitativa och kvalitativa aspekterna i undersökningen redovisas.

Närläsningen är en metod som används inom nykritiken (Berseth Nilsen et al. 1998, s. 22). Nykritiken är en tankegång som menar att man inte ska dra in utomliggande faktorer i textstudiet, utan texten ska stå i centrum och förklara sig själv, det vill säga läsaren ska leva sig in i textens tanke- och uttryckssätt och låta texten tala. På detta vis blir texten levande i och med att den vill läsaren något. Den närläsningmetod som används i uppsatsen härrör

följaktligen från nykritiken och innebär att man ska läsa texten noga och läsa om flera gånger för att få ut så mycket detaljer och betydelser som möjligt och således inte ta med det som ligger utanför texten. Form och innehåll kan inte åtskiljas och syftet är att få en djupare förståelse av vad det är som kommuniceras och sättet det görs på (Berseth Nilsen et al. 1998, s. 21, 23). "[---] det är *vad* som kommuniceras, *sättet* det görs på och *värdet* i det som upptar det stora intresset" (Entzenberg & Hansson 1993, s. 92).

Hallberg (1998, s. 203) menar att den stilistiska metoden intresserar sig för ett verk och dess egenskap av ordkonst, det vill säga hur ett verk använder sig av olika ord. Stilstudiet är alltså A och O vid all textläsning och litterär analys. Enkvist (1974, s. 114) påpekar att den idealistiska, förebildande stilforskaren inte nöjer sig med att endast definiera, beskriva och räkna olika stildrag, utan använder även dessa som en inkörsport till mer djupliggande innehåll som det språkliga uttrycket gömmer. Tonvikten ligger följaktligen inte endast på formen utan även på innehållet och samspelet mellan form och innehåll. Enligt Möijer (1989, s. 88) bidrar dessutom stilanalysen till att ge en mer fullständig bild av ett verks språk och innehåll och hur en författare exempelvis förhåller sig till miljöer. Enligt Hallberg (1998, s. 204) är den stilistiska intensivanalysen, eller den så kallade mikrostilistiken, inriktad på en intensivanalys av ett enskilt verk och, som termen antyder, därmed inte på större fält som exempelvis ett helt författarskap eller en genre. Den stilistiska intensivanalysen ägnar sig alltså åt stilen i en mer begränsad kontext och kan därmed sätta stilen i närmare relation till verket. Eftersom inriktningen innebär närmare granskning av ett enskilt verk kan exempelvis samspelet mellan olika nivåer i den stilistiska strukturen, som ordföljd och ordval, studeras.

Enligt Fejes & Thornberg (2009, s. 18) innebär en kvantitativ inriktning att forskaren använder sifferdata i presentationen av undersökningen. Vidare menar de att den kvantitativa inriktningen är bra om man vill studera hur ofta något används eller för att studera hur utbrett något är, det vill säga att fastställa frekvensen på det som undersöks. Den kvalitativa inriktningen betyder däremot ett mer tolkande arbetssätt hos forskaren som har ett intresse av att gå på djupet i sin studie och att bestämma egenskaper på det fenomen som studeras (Fejes & Thornberg 2009, s. 19-20). Fejes & Thornberg (2009, s. 20) hävdar även att dessa två traditioner kan komplettera varandra och tillsammans bidra till en bredare och djupare förståelse för det som studeras. Ett exempel är när forskaren vill bestämma egenskaperna på det fenomen som studeras, vilket är en kvalitativ aspekt, och samtidigt visa hur ofta något fenomen förekommer, vilket är en kvantitativ aspekt.

4.2 Genomförande och uppläggning

Tillvägagångssättet för läsningen och analysen av berättelsen var följande: Till att börja med gjordes först en läsning av *Den hemliga trädgården* för att få en helhetsbild av innehållet. Därefter gjordes en andra läsning, dvs. en närläsning av texten, som var mer koncentrerad och inriktad på att hitta de olika elementen som syftet och frågeställningen består utav. Berseth Nilsen et al. (1998, s. 23) menar att läsarens uppgift är att leva sig in i textens tanke- och uttryckssätt. Man ska alltså låta texten tala och inrikta sig på själva texten i sig för att kunna få ut så mycket detaljer som möjligt. När alla detaljer och element hade hittats kategoriserades de upp i olika grupper av adjektiv och stilistiska figurer.

4.3 Urval

Anledningen till att jag har valt att analysera miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer är dels att adjektiven och de stilistiska figurerna ger ett väsentligt bidrag till helhetsintrycket av berättelsen, dels att de båda elementen bidrar till den genomgripande mystiska, förtrollade stämningen som genomsyrar berättelsens miljöskildringar. Hallberg (1998, s. 112) säger att adjektiven i en berättelse har en retarderande, fördröjande effekt i och med att de har som uppgift att vara beskrivande och målande. Följaktligen påminns läsaren ständigt om miljön och stannar upp i läsningen, i och med adjektiven, och vad som inte tydligt framgår av den direkta skildringen kan kompletteras av de stilistiska figurerna. Hallberg (1998, s. 112) hävdar även att texter med ett stort inslag av adjektiv ger en målande effekt på språket, vilket nämndes ovan. En text med få adjektiv tenderar således att bli lakonisk.

4.4 Metoddiskussion

Metoden som används är alltså en stilistisk metod som innebär en närläsande intensivanalys av den enskilda texten utan inblandning av utomstående faktorer. En närläsande infallsvinkel anser jag är nödvändig för att kunna hitta de olika elementen som uppsatsen grundar sig på, nämligen adjektiv och stilistiska figurer. Närläsningen gör att jag kan se texten på en djupare nivå och studera den noggrant för att inte missa några detaljer. Genom att göra en närläsande intensivanalys sätts texten i centrum och fokus riktas på det som kan hittas i texten och inte utanför den, vilket jag tycker är väsentligt för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar eftersom dessa grundar sig på det som finns i själva texten.

För att kunna uppnå uppsatsens syfte anser jag även att en stilistisk, närläsande intensivanalys är den lämpligaste metoden eftersom den fokuserar på samspelet mellan form och innehåll, vilket syftet och frågeställningarna grundar sig på. En kvantitativ aspekt är nödvändig eftersom studien innebär att en del av undersökningsresultatet presenteras i tabellform och en kvalitativ aspekt är även relevant eftersom indelningen av de olika typerna av adjektiv kräver ett tolkande arbetssätt som kan skilja sig från forskare till forskare.

Klassificeringen i grupper av de olika adjektiven som analysen grundar sig på kunde möjligen ha gjorts på ett annat sätt beroende på personen som undersöker området. Vissa utav adjektiven kunde även möjligtvis ha placerats i andra grupper än vad som har gjorts. Vad som är viktigt att påpeka här är att det är hur jag tolkar de olika adjektivens betydelse och funktion som ligger till grund för analysen. Målsättningen som fanns under kategoriseringen var att se adjektivens betydelse utifrån den kontext som de befann sig i och utifrån denna gruppera dem. Kontexten är mycket viktig eftersom ett och samma adjektiv kan ha olika betydelser beroende på sammanhanget.

5. Resultat: miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer

Nedan presenteras de typer av adjektiv och stilistiska figurer som har påträffats i romanen. Med olika typer menas här olika grupper som adjektiven kan delas in i beroende på vad de beskriver. De grupper som kommer att behandlas här är adjektiv som uttrycker dimension, ålder, värdering, tillstånd, färg, klassificering och sinnesstämning. De adjektiv som inte passar in i någon utav de föregående grupperna placeras i gruppen med neutrala adjektiv. Först följer en presentation av vilka olika typer av adjektiv som har hittats i romanen och en jämförelse görs över vilken typ av adjektiv som är den mest förekommande i de olika miljöbeskrivningarna. Här ska det återigen påpekas att de miljöbeskrivningar som har valts ut att studeras är de som får mest fokus i berättelsen, nämligen herrgården Misselthwaite Manor och dess omgivning. Sist följer en presentation av vilka stilistiska figurer som har hittats och vilka som är vanligast förekommande i berättelsen.

Nedan följer en tabell över de adjektiv som har analyserats i studien och utifrån denna dras sedan en slutsats om vilken typ av adjektiv som är den vanligast förekommande i romanen.

Tabell 3 Antalet adjektiv och olika typer av miljöbeskrivande adjektiv

Adjektiv	Huset Misselthwaite Manor	Heden	Trädgårdarna	Den hemliga trädgården	Summa
Dimension	43	13	25	15	96
Ålder	10	0	3	13	26
Värdering	42	28	31	47	148
Tillstånd	19	3	28	48	98
Färg	8	10	18	61	97
Klassificering	2	0	0	0	2
Sinnesstämning	0	0	2	4	6
Neutrala	9	0	3	1	13

Tabell 3 visar således vilka olika typer av miljöbeskrivande adjektiv som används i de utvalda miljöskildringarna huset Misselthwaite Manor, heden, trädgårdarna och den hemliga trädgården. Tabellen visar även antalet adjektiv som förekommer i varje kategori i de olika miljöbeskrivningarna och alla miljöbeskrivande adjektiv som beskriver någon utav de utvalda miljöerna har tagits med. Vad som bör påpekas här är att ett och samma adjektiv kan förekomma flera gånger, men dessa upprepningar tas med i beräkningen. Följaktligen består resultatet av antalet adjektiv inte endast av olika förekommande ord utan även upprepade ord tas med i analysen.

Med stöd av denna tabell kan det konstateras att de typer av miljöbeskrivande adjektiv som används i miljöskildringarna är följande: dimension "vidsträckta" (H, s. 64), ålder "gammal" (T, s. 38), värdering "kusligt" (MM, s. 15), tillstånd "stängda" (MM, s. 20), färg "grå" (H, s. 55), klassificering "indiskt" (MM, s. 271) och sinnesstämning "pigga" (HT, s. 203). De adjektiv som inte passar in i de föregående grupperna placeras i gruppen neutrala, som nämnts ovan. Ett exempel är "[---] en muromgärdad trädgård [---]" (T, s. 38), där "muromgärdad" är adjektivet. Detta adjektiv kan till exempel inte ses som ett adjektiv som uttrycker tillstånd eftersom det inte är ett tillfälligt tillstånd, utan adjektivet betecknar en egenskap som är bestående.

Det kan även konstateras att den vanligaste förekommande typen av adjektiv är den som beskriver värdering av något slag. Exempel på värderande adjektiv är "besynnerligt" (MM, s. 19), "vackraste" (H, s. 150), "ljuvlig" (T, s. 217) och "underbara" (HT, s. 81). Sammanlagt

förekommer det alltså 148 värderande adjektiv och den miljö som innehar det största antalet är miljöbeskrivningen av den hemliga trädgården med 47 stycken ord. Den typ av adjektiv som är näst vanligast är den som beskriver tillstånd med sammanlagt 98 ord. Utifrån detta kan det fastslås att det skiljer 50 ord mellan adjektiv som beskriver värdering och adjektiv som beskriver tillstånd.

De stilistiska figurer som har studerats i de olika miljöbeskrivningarna är besjälning, liknelse och metafor, som presenterades under rubriken Forskningsbakgrund ovan. Nedan presenteras en tabell över de stilistiska figurer som har analyserats i studien.

Tabell 4 Miljöskildrande stilistiska figurer och dess antal i respektive miljö

Stilistiska figurer	Huset Misselthwaite Manor	Heden	Trädgårdarna	Den hemliga trädgården	Summa
Besjälning	11	14	25	49	99
Liknelse	5	3	5	17	30
Metafor	0	1	3	16	20

Tabell 4 visar således vilka stilistiska figurer som används i de fyra miljöskildringarna och hur många av varje som förekommer i respektive miljö. Utifrån ovanstående tabell kan det även konstateras att miljöskildringen av den hemliga trädgården innehåller flest exempel av de tre stilistiska figurerna, medan de stilistiska figurerna är minst representerade i miljöskildringen av huset Misselthwaite Manor.

Den typ utav stilistisk figur som är vanligast är besjälning, med 99 exempel, och förekommer i samtliga miljöskildringar. Ett exempel på en besjälning är "[---] klängrosorna hade klättrat upp för träden och hängde ner [---]" (HT, s. 80-81). Här får klängrosorna inneboende krafter i stil med de mänskliga, det vill säga det sker en överföring mellan mänskligt och icke-mänskligt (Hallberg 1998, s. 84).

Liknelsen är näst vanligast med sammanlagt 30 exempel och förekommer i samtliga skildringar. Följande exempel illustrerar en liknelse: "Murgrönan var tät, men den var som en löst hängande ridå [---]" (T, s. 79). Här finns både ett sakled "murgrönan" och ett bildled "ridå" utsatt tillsammans med jämförelseordet "som".

Den stilistiska figur som är minst vanligast är metaforen och till skillnad från de övriga så återfinns den inte i alla miljöskildringar utan endast i tre av de fyra miljöskildringarna, nämligen trädgårdarna, heden och den hemliga trädgården. Följaktligen finns den inte med i miljöskildringen av huset. Ett exempel på en metafor är ”Solens gyllene spjut fick en djupare glans [---]” (HT, s. 224-225). Bildledet är här utsatt som ordet ”spjut”, medan sakledet är underförstått som solens ”strålar”. I jämförelse med liknelsen ovan saknas alltså sakledet, medan bildledet är utsatt. Dessutom finns det inget jämförelseord som i exemplet med liknelsen ovan. Exemplet är följaktligen en metafor.

6. Analys och diskussion

I följande avsnitt följer en analys av de miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer som har hittats i följande miljöskildringar: huset Misselthwaite Manor, heden, trädgårdarna och den hemliga trädgården. Därefter görs en jämförelse mellan huset Misselthwaite Manor och den hemliga trädgården gällande användningen av miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer.

6.1 Huset Misselthwaite Manor

Miljöskildringen av huset inkluderar adjektiv som beskriver dimension, ålder, värdering, tillstånd, färg, klassificering och adjektiv som hamnar i gruppen övrigt. Exempel på adjektiv från de olika grupperna är följande; dimension ”jättelik ” (MM, s. 27), ålder ”gamla” (MM, s. 20), värdering ”mystiskt” (MM, s. 273), tillstånd ”stängda” (MM, s. 184), färg ”mörka” (MM, s. 167), klassificering ”indiska” (MM, s. 272) och neutrala ”stenlagd” (MM, s. 27). Adjektivet ”stenlagd” ingår i kontexten ”[---] ett väldigt, långt men lågt hus, som inramade en stenlagd gård” (MM, s. 27) och kan här tänkas tillhöra gruppen av adjektiv som uttrycker tillstånd eftersom det på sätt och vis beskriver ett tillstånd, nämligen att gården är stenlagd. Dock beskriver adjektivet ett permanent tillstånd, det vill säga gården förblir troligtvis stenlagd under en längre tid, och kan därför inte klassas som ett adjektiv som uttrycker tillstånd eftersom dessa beskriver tillfälliga tillstånd och inte permanenta.

Adjektiv som beskriver någon form av dimension bidrar till bilden av husets väldighet och enorma storlek, vilket följande exempel illustrerar:

”[---] ett väldigt, långt men lågt hus, som inramade en stenlagd gård. [---] Den stora järnbeslagna ekdörren ledde in till en jättelik hall [---] Och så fördes Mary Lennox uppför en bred trappa och längs en lång korridor [---]” (MM, s. 27).

De understrukna orden är adjektiv som uttrycker husets storlek och omfång och alla är exempel på adjektiv av typen dimension. Som nämnts tidigare kan ett och samma adjektiv ha olika betydelser och därmed tillhöra olika grupper beroende på den kontext som de ingår i. Orden ”långt”, ”lågt”, ”stora”, ”bred” och ”lång” i ovanstående citat är tydliga exempel som bidrar till bilden av husets väldighet. Adjektivet ”lågt” bidrar däremot till den motsatta bilden, men eftersom ordet ingår i en kontext där majoriteten av adjektiven medverkar till bilden av husets enorma storlek så ger det ingen effekt. De övriga adjektiven ”väldigt” och ”jättelik” är mer flytande och kan utan kontext även sägas uttrycka en bedömning och då tillhöra typen värderande adjektiv. Dock tillhör adjektiven gruppen dimension i och med kontexten som de ingår i, vilken illustrerar husets storlek.

Adjektiv som beskriver värdering och olika tillstånd förstärker bilden av husets väldighet med ord som ”ödsligt” (MM, s. 86) och ”låsta” (MM, s. 130). Adjektiv som uttrycker färg och ålder, som till exempel ”mörka” (MM, s. 167) och ”gammalt” (MM, s. 272), bidrar till husets ödsliga och dystra stämning. Adjektivet ”mörka” ingår i följande kontext ”[---] den klagande rösten som hade lett henne genom de mörka korridorerna [---]” (MM, s. 167) och har alltså klassats som ett adjektiv som uttrycker färg. Adjektivet skulle även kunna beskriva en värdering eftersom ordet också kan uttrycka en bedömning, det vill säga korridorerna kan ju bedömas vara mörka. Anledningen till att adjektivet har klassats som ett adjektiv som uttrycker färg är för att det, utifrån kontexten, mer uttrycker en beskrivning än en bedömning. Korridorerna beskrivs som mörka, men bedöms inte som mörka.

Bixler påpekar att Burnett ofta skildrade sina hus som sorgsna (Bixler 1991, s. 294) och Phillips hävdar även att Burnett använder många gotiska element, som till exempel stora, gamla isolerade hus (Phillips 1993, s. 347), vilket stämmer överrens med bilden av huset Misselthwaite Manor. Miljöskildringen är väldigt dystert, vilket de olika adjektiven uttrycker.

Det förekommer dock några adjektiv som ger en ljusare bild av huset, som till exempel ”[---] ståtligt ställe [---]” och ”[---] fina (gamla) möbler [---]” (MM, s. 20), men dessa är få i jämförelse med de adjektiv som bidrar till den dystra beskrivningen.

De adjektiv som ännu inte har behandlats är de adjektiv som klassificerar, det vill säga adjektiv som sorterar in i fack istället för att beskriva ett subjekt eller objekt (Hultman 2003, s. 78). Miljöskildringen av huset är den enda skildring som innehåller klassificerande adjektiv, vilket presenterades i tabell 3. De två exempel som har hittats är ”Det finns ett litet indiskt rum [...]” (MM, s. 271) och ”De gick till det indiska rummet [---]” (MM, s. 272), där adjektiven är ”indiskt” och ”indiska”. Dessa klassificerar rummet till en viss klass, nämligen att rummet är indiskt; ett indiskt rum. De klassificerande adjektiven kan på ett vis även sägas medverka till en ljusare skildring av huset eftersom de leder associationerna till orienten och värmen. Dock är den kontext som Indien ingår i, i boken, negativ. Marys föräldrar överger henne som liten och atmosfären som beskrivs är även den dyster, som i skildringen av huset. Klimatet och den värmande solen beskrivs inte som behaglig, utan snarare som tryckande och oangenäm: ”En förskräckligt het morgon, när hon var omkring nio år, vaknade hon på ett gräsligt humör [---]” (Burnett 2002, s. 8). Den tryckande hettan påverkar alltså Marys humör negativt och utifrån detta resonemang tycks inte ovanstående adjektiv ha en positiv innebörd till husets skildring, snarare en negativ. Dock har de ingen direkt påverkan eftersom de är få till antalet och endast beskriver ett enskilt rum och inte huset som helhet.

De adjektiv som har placerats i gruppen med neutrala adjektiv har, i jämförelse med de övriga grupperna, en mer neutral roll i miljöbeskrivningen, det vill säga de bidrar varken till en negativ eller till en positiv bild av huset. Detta kan ses i exemplet med adjektivet ”stenlagd”, som nämndes ovan. Adjektivet uttrycker ingen negativ eller positiv bild av huset, utan beskriver endast att gården är stenlagd. Detsamma gäller för adjektivet ”gobelängklädd”, som kan ses i följande citat: ”[---] en kort gobelängklädd gång [---]” (MM, s. 62), där adjektivet endast beskriver att korridoren är gobelängklädd.

De stilistiska figurer som återfinns i miljöskildringen av huset är besjälning och liknelse. Den vanligaste stilistiska figuren är besjälning, som till exempel: ”[---] hela huset sover [---]” (MM, s. 132), där besjälningen ses i att huset får mänskliga drag i och med att det får en mänsklig egenskap, nämligen sover. Huset, som är ett dött ting, får alltså liv. Detta exempel förstärker bilden av huset som ödsligt och dystert när allt tycks vara tyst och stilla.

Den näst vanligaste figuren är då liknelsen, vilken kan illustreras i följande exempel:

”Det var väl det ihåliga, skälvande dånet som rusade runt, runt kring huset, som om en osynlig jätte brottades med det och dunkade på väggar och fönster för att komma in” (MM, s. 52-53).

En liknelse består, som nämnts ovan, av ett sakled, ett bildled och ett jämförelseord. Här är sakledet ”dånet”, bildledet ”jätte” och jämförelseordet är ”som om”. Dessutom illustrerar detta exempel även en besjälning i och med att ”dånet” ses som levande när det rusar runt kring huset. Ovanstående exempel förstärker även den sorgsna bilden av huset eftersom dånet, som rusar runt huset, beskrivs som ihåligt och liknas vid en jätte som bankar på väggar och fönster.

Både figurerna besjälning och liknelse bidrar alltså till bilden av huset som dystert och ödsligt, vilket även adjektiven gjorde. Ett annat exempel på besjälning som ger samma effekt är: ”Hör så blåsten rasar runt huset [...]” (MM, s. 52). Blåsten som här har fått mänskliga drag ökar den nedstämda bilden av huset när den viner runt det. I de två föregående exemplen bidrar följaktligen vädret omkring huset till den dystra skildringen. Den övervägande mörka skildringen av huset är även något som kommenteras av Wilkie (1997, s. 321) som menar att huset är hämmande med dess mörka minnen och tankar. Ett annat exempel som visar husets dystra skildring är följande:

”Det öste ner i floder och vinden tjöt runt knutarna och i skorstenarna på det väldiga gamla huset. [...] Det låter precis som någon som har gått vilse på heden och irrar omkring och gråter, sade hon” (MM, s. 126-127).

Här finns både en besjälning och en liknelse i samma exempel. Besjälningen är ”vinden tjöt”, där vinden uppfattas som ett levande väsen som tjuter och susar runt huset. Liknelsen består i att vinden liknas vid någon som går omkring och gråter på heden, det vill säga det ljud som vinden gör liknas vid ljudet av någon som gråter. Här bidrar följaktligen vädret eller naturen återigen till den dystra bilden av huset. Citatet är även ett tydligt exempel på den bild som Phillips ger av huset: “[...] secret world of grief [...] a ”gloomy” old house, strongly suggestive of the dead weight of history [...]” (Phillips 1993, s. 347). Anledningen till att huset har en så sorgsen skildring är för att det tyngs utav Mrs Cravens dödsfall, det vill säga det förflutna vill inte släppa taget om huset.

Precis som med adjektiven förekommer det figurer som ger en positiv, ljusare bild, som exempelvis besjälningen ”Solen kastade sneda strålar genom gardinerna och det var någonting

så jublande i det [---]" (MM, s. 159). Detta sker i samband med att våren är på väg och när den hemliga trädgården börjar blomma och få liv. Man kan säga att den hemliga trädgårdens pånyttfödelse och positiva förändring även påverkar huset. Dock är det bara ett fåtal exempel och den figur som fyller denna funktion är endast besjälningen.

Bixler (1991, s. 298) menar att den hemliga trädgårdens positiva förändring smittar av sig på huset, som även det börjar förändras och få liv. Bixlers påstående är inte något som stämmer överrens med det som har framkommit i uppsatsens analys, där huset i överlag skildras som dystert och ödligt. En anledning till detta kan vara att analysen grundar sig på en svensk översättning, medan Bixlers studie grundar sig på originalversionen på engelska. Man kan alltså i den svenska översättningen ha bortsett från vissa delar som finns med i originalversionen.

Utifrån ovanstående resonemang kan det konstateras att huset Misselthwaite Manor skildras som väldigt ödligt och dystert och att denna skildring är bestående, det vill säga det sker ingen förändring till det positivare. Skildringen av huset innehåller även gotiska element, som exempelvis bilden av huset som gammalt och isolerat från omvärlden.

6.2 Heden

Adjektiv som betecknar dimension, värdering, tillstånd och färg används i miljöskildringen av heden. Till skillnad från bilden av huset som ödlig och dyster skildras heden både som vild och vacker. De värderande adjektiven och adjektiv som uttrycker färg bidrar till båda bilderna utav heden, där ord som "vilt och kusligt" (H, s. 26), "ödlig" (H, s. 29) och "svart" (H, s. 26) bidrar till en mer negativ bild, medan ord som "strålände" (H, s. 63), "vackra" (H, s. 294) och "blå" (H, s. 159) ger en mer positiv skildring. Adjektiv som uttrycker tillstånd av något slag ger även en ödlig skildring utav området med ord som "nakna" (H, s. 40). Adjektiv som beskriver dimension ger en bild av heden som stor och nästan oändlig, som exempelvis "väldig" (H, s. 26) och "vidsträckt" (H, s. 48). Ett och samma adjektiv kan ha olika betydelser beroende på kontexten och därmed tillhöra olika grupper eller typer. Ovanstående adjektiv "väldig" är ett exempel på detta eftersom det kan uttrycka en bedömning av något slag och därmed tillhöra gruppen av värderande adjektiv. Dock har det kategoriserats som ett adjektiv som uttrycker dimension eftersom kontexten som det ingår i föreskriver detta: "[---] den stora dystra heden var en väldig svart ocean [---]" (H, s. 26). Citatet illustrerar hedens

storlek och eftersom ordet ”väldig” ingår i denna kontext klassas det alltså till gruppen dimension.

Heden övergår från en mörkare och dystrare skildring till en ljusare och positivare när årstiderna skiftar från vinter till vår, vilket syns i användningen av ord som ”strålände” (H, s. 63) och ”ljuvlig” (H, s. 64) som påträffas när våren nalkas.

Besjälning, liknelse och metafor är stilistiska figurer som har hittats i miljöskildringen av heden, där besjälning återigen är den vanligaste figuren. Besjälning och liknelse bidrar till både de negativa och positiva bilderna av heden, medan metaforen endast medverkar till skildringen av hedens dystra sida. Exempel på besjälning är ”Det är vinden som viner genom snåren, sade Mrs Medlock” (H, s. 26) och ”När solen hoppade upp så blev heden tokig av glädje [---]” (H, s. 162), där det förra exemplet bidrar till den negativa, dystra skildringen och det senare till den mer positiva bilden. Vinden som susar genom snåren ger bilden av ett ödsligt ställe, medan det andra exemplet, med solen som hoppar upp, skildrar heden som en varmt och välkomnande plats.

Följande liknelser skildrar hedens båda sidor: ”[---] trädlösa kullar som nästan liknade ett oändligt, enformigt, purpurfärgat hav” (H, s. 28) och ”[---] denna himmel hade en djup, kylig färg som nästan tycktes glittra som vatten [---]” (H, s. 63), där den ödsliga bilden kan ses i det första exemplet och bilden av heden som vacker kan ses i det senare exemplet. I det första exemplet skildras heden som ett kallt och oändligt hav, medan himlen över heden i det senare exemplet liknas vid glittrande vatten. Även om adjektivet ”kylig” i det andra exemplet har en negativ ton så bidrar hela exemplet till den positivare bilden av heden eftersom himlen beskrivs som vacker med dess glittrande hölje.

I skildringen av heden har endast ett exempel av den stilistiska figuren metafor hittats, som är följande: ”[---] den stora dystra heden var en väldig svart ocean [---]” (H, s. 26). Här finns både sakledet ”heden” och bildledet ”ocean” utsatt, men det saknas ett jämförelseord och därför är detta exempel på en metafor eller, enligt Hallberg (1982, s. 13), en komprimerad liknelse.

I det stora hela så används det fler besjälningar och liknelser än metaforer, vilket kan ses i tabell 4 ovan, och detta gäller i samtliga miljöskildringar. De miljöskildringar som innehåller

minst metaforer är heden och huset Misselthwaite Manor och i skildringen av huset har det inte hittats något exempel på en metafor. Anledningen till att det finns så få metaforer kan vara att boken riktar sig till en yngre läsekrets som har svårt för att förstå innehållet i den stilistiska figuren. För att förstå metaforen och dess uppbyggnad krävs det litteraturkunskaper som yngre personer oftast inte har tillgång till. Följaktligen kan metaforen vara för svårtydd för en yngre läsekrets eftersom meningen eller innehållet är otydligt. Besjälning och liknelse, däremot, är mer lättförståeliga eftersom de är tydliga i vad de uttrycker, det vill säga det finns inget som är underförstått i innehållet och därför når de lättare fram till läsaren.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att heden liknas vid ett purpurfärgat hav och en svart ocean, vilket ger bilden av heden som kall och ogästvänlig. Samtidigt jämförs dess himmel med glittrande vatten, vilket ger den motsatta effekten.

6.3 Trädgårdarna

Adjektiv som uttrycker dimension, ålder, värdering, tillstånd, färg och sinnesstämning har hittats i analysen av trädgårdarna. Det förekommer också i denna miljö adjektiv som faller inom kategorin neutrala. Ett exempel är "[---] en muromgärdad trädgård [---]" (T, s. 38), där adjektivet är "muromgärdad". Anledningen till att adjektivet har placerats i denna grupp är för att dess betydelse och funktion inte kan kopplas till de andra gruppernas innebörd. Det skulle kunna tillhöra gruppen tillstånd eftersom adjektivet beskriver ett skick, det vill säga trädgårdarna omges av murar, men eftersom tillstånd innebär tillfälliga tillstånd så passar det inte in i denna grupp. Adjektivet "muromgärdad" uttrycker en bestående egenskap som inte direkt förändras och därför kan det inte placeras i gruppen tillstånd. Ett annat exempel är "Också den inhägnades av spaljéklädda murar [---]" (T, s. 40), där adjektivet är "spaljéklädda". Orsaken till att adjektivet har placerats i denna grupp är densamma som i föregående exempel. Adjektivet skulle kunna uttrycka ett tillstånd eftersom även det beskriver ett slags skick, det vill säga trädgårdarna omges av spaljéklädda murar, men precis som med det föregående exemplet så uttrycker det inte ett tillfälligt tillstånd och kan därför inte sägas tillhöra denna grupp.

Precis som heden har miljöskildringen av trädgårdarna två sidor och skiftar i övergången mellan vinter och vår. Adjektiv som beskriver dimension "stor" (T, s. 38), tillstånd "tomma" (T, s. 38) och värdering "dystert" (T, s. 36) bidrar till den ödsliga bilden av trädgårdarna.

Även adjektiv som uttrycker någon typ av ålder eller färg förstärker denna bild med ord som ”gamla” (T, s. 160) och ”grå” (T, s. 38). Adjektivet ”muromgärdad” som diskuterades ovan och som tillhör gruppen med neutrala adjektiv kan även sägas bidra till den ödsliga skildringen eftersom ordet ”muromgärdad” ger bilden av trädgårdarna som avskilda och isolerade från omvärlden. En likhet kan här ses i skildringen av huset Misselthwaite Manor, som skildrades som väldigt ödligt och dystert. Ovan nämndes det att adjektiv som placerats i gruppen neutrala inte skildrar de övergripande miljöskildringarna, det vill säga de bidrar varken till en negativ eller till en positiv bild. Adjektivet ”muromgärdad” är alltså här ett undantag, men eftersom detta är det enda adjektiv i gruppen neutrala adjektiv som har denna funktion så kan det inte sägas att neutrala adjektiv är med i den övergripande miljöbeskrivningen.

Vad som även bör nämnas här är att adjektiv som beskriver någon typ av färg i överlag skildrar trädgårdarnas positivare beskrivning, vilket tydliggörs nedan.

Denna dystrare bild utav trädgårdarna förändras dock, som nämnts ovan, när våren närmar sig. Samtidigt som de värderande adjektiven ger en mörkare bild så bidrar de även till en positivare som kan ses i följande exempel: ”Jag känner någonting skönt och friskt och fuktigt, sade hon” (T, s. 67). Här beskrivs jorden med adjektiven ”skönt”, ”friskt” och ”fuktigt” och alla är alltså klassificerade som värderande adjektiv, men adjektiven ”friskt” och ”fuktigt” kan även klassas till gruppen tillstånd eftersom egenskaperna är tillfälliga och därmed kan förändras. Dock ses de här som värderande adjektiv eftersom kontexten som de ingår i består utav en bedömning, det vill säga Mary bedömer jorden och dess lukt som frisk och fuktig.

Adjektiv som uttrycker färg ger även bilden av att allt börjar väckas till liv i de annars så tomma och ödsliga trädgårdarna med uttryck som ”[---] glimtar av gult [...]” och ”[...] gröna skott [---]” (T, s. 160). I denna miljöskildring påträffas en ny typ utav adjektiv, nämligen adjektiv som beskriver en sinnesstämning av något slag. Denna kategori bidrar till den ljusare och positivare skildringen av jorden som börjar vakna och få liv: ”Den är på gott humör [---] Den är glad [---]” (T, s. 67) och här är alltså orden ”gott” och ”glad” de två exemplen på adjektiv som beskriver sinnesstämningar. Föregående citat är samtidigt ett exempel på en besjälning där jorden får mänskliga drag i och med att den visar olika känslor. Jorden ses alltså som ett levande väsen som har en själ.

De stilistiska figurer som används i miljöskildringen är besjälning, liknelse och metafor, där besjälningen är vanligast. Både besjälning och liknelse kan sägas belysa de båda skildringarna av trädgårdarna. Följande exempel på besjälning kan illustrera trädgårdarnas ödsliga sida: "[--] en muromgärdad trädgård [...] var bara en av många liknande som sträckte sig bortom varandra" (T, s. 38). Här ligger besjälningen i att trädgårdarna uppfattas som levande väsen i och med att de "sträckte sig bortom varandra". Detta exempel ger alltså bilden av trädgårdarna som nästan oändliga och ensliga när de sträcker sig långt bort i fjärran. Föregående exempel på besjälning kan tyckas vara förbleknad, det vill säga uttrycket kan idag uppfattas som ett normalt uttryck. I språket används ord och formuleringar som vi inte längre uppfattar som besjälningar, metaforer och så vidare, men som tidigare har varit det. De uppfattas alltså som vardagligt språkbruk eftersom de är förbleknade. Dock ses exemplet ovan som en besjälning eftersom trädgårdarna får liv i och med att de utför en handling.

Liknelsen "[---] blåsten som [...] tjöt och höll henne tillbaka likt en osynlig jätte" (T, s. 48), där sakledet är "blåsten", bildledet "jätte" och jämförelseordet är "likt", förstärker bilden av ensligheten bland trädgårdarna med blåsten som tjuter i det tomma området.

Samtidigt som de båda stilistiska figurerna ger en mörkare bild av skildringen så ger de även en ljusare bild, vilket nämdes ovan. Besjälningen "Fontänen spelade och i rabatterna prunkade höstblommor" (T, s. 297) bidrar alltså till denna ljusare bild och i ens fantasi kan man nästan föreställa sig hur fontänen blir levande och hur höstblommorna riktigt lyser och strålar i rabatterna, vilket gör att trädgårdarna inte ser så tomma och ödsliga ut längre. Liknelse "Vinden kom som mjuka djupa andetag [---]" (T, s. 217), med sakledet "vinden", bildledet "andetag" och jämförelseordet "som", förstärker denna skildring i och med att vinden inte längre är hård och ilsken, som i exemplet ovan, utan istället mjuk och vänlig.

Till skillnad från besjälning och liknelse har metaforen, i detta fall, en mer neutral funktion, vilket menas med att den varken kan kopplas till den dystra eller positiva skildringen av miljön. Exempel som "[---] ridån av murgröna [---]" (T, s. 80) och "[---] det nedhängande gröna draperiet" (T, s. 218) kan illustrera detta faktum eftersom de varken skildrar någon utav trädgårdarnas mer övergripande miljöskildringar, vilket är fallet med besjälningen och liknelsen. Det första exemplet beskriver endast murgrönan generellt och kan inte kopplas till den förändring som miljön genomgår under årstidernas gång. Detsamma gäller för det andra exemplet. Vad som gör det första exemplet till en metafor är att det saknas ett jämförelseord.

Murgrönan liknas vid en ridå men det finns inget jämförelseord som markerar detta. Detsamma gäller för det andra exemplet, men här finns heller inget sakled, utan det är istället underförstått som ”murgrönan” medan bildledet är utsatt som ”draperiet”.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att trädgårdarnas skildring både är dystert och livfull och att förändringen sker i övergången mellan vinter och vår. Miljöns dystra skildring kan liknas vid beskrivningen av huset Misselthwaite Manor men till skillnad från huset så har trädgårdarna även en positiv beskrivning.

6.4 Den hemliga trädgården

Miljöskildringen av den hemliga trädgården består utav adjektiv som uttrycker dimension, värdering, sinnesstämning, tillstånd, ålder och färg. Dessutom förekommer det ett exempel på adjektiv som har placerats i gruppen neutrala, vilket kan ses i följande citat: ”Den hemliga trädgården omgavs av en lagerkantad gång [---]” (HT, s. 98), där adjektivet är ”lagerkantad”. Precis som med adjektivet ”muromgärdad” ovan har adjektivet placerats i denna grupp eftersom dess betydelse inte passar in i någon utav de övriga gruppernas innebörd och adjektivet kan heller inte kopplas till den hemliga trädgårdens förändring, det vill säga ordet har en neutral roll.

Precis som i skildringen av heden och trädgårdarna genomgår den hemliga trädgården en förändring. De adjektiv som värderar och de som uttrycker tillstånd är exempel som visar de båda stadierna som den hemliga trädgården genomgår. I uttryck som ”Är alltihop en alldeles död trädgård?” (HT, s. 81) och ”[---] den här ljuvliga platsen [---]” (HT, s. 171) ses kontrasten tydligt med de värderande adjektiven ”död” och ”ljuvlig”. Att adjektivet ”död” klassificeras som ett värderande adjektiv beror på att kontexten som det ingår i är ett yttrande med funktionen av en bedömning. Det kan inte klassificeras till gruppen tillstånd eftersom tillstånd innebär något tillfälligt och inte något bestående, vilket ordet ”död” innebär.

Adjektiv av typen tillstånd som ”övergiven” (HT, s. 46) och ”levande och växande” (HT, s. 171) är ytterligare exempel på kontraster i den skiftande miljön, där ”övergivna” bidrar till den dystrare skildringen och ”levande och växande” till den motsatta. Anledningen till att dessa adjektiv placeras i gruppen tillstånd är för att de är tillfälliga eller temporära, det vill säga de kan förändras till det motsatta. Adjektiven ”levande” och ”växande” ingår i kontexten

”[---] skulle den åtminstone vara en levande och växande vildmark [...]” (HT, s. 171), vilken uttrycker ett tillstånd och inte exempelvis en bedömning eller värdering.

Förutom de värderande adjektiven och de som beskriver tillstånd finns det ytterligare två grupper som kan sägas spegla miljöns förändring, vilket illustreras i följande exempel: ”gråa” (HT, s. 81), ”[---] guld och purpur och vitt [---]” (219), ”gamla” (HT, s. 91) och ”nya” (HT, s. 84). De två första är alltså exempel på adjektiv som beskriver färg av något slag och de två senare är adjektiv som uttrycker ålder.

Utifrån ovanstående analys ser alltså platsen från början ut att vara livlös, nästan död, för att sedan blomstra och bli levande. Detta är även något som Bixler (1991, s. 289) kommenterar gällande trädgårdens förändring, nämligen förvandlingen från att se död ut till att bli levande igen. Bixler (1996, s. 71) menar också att den hemliga trädgården kan ses som ett så kallat ”Garden of Eden” eftersom trädgården har förlorat men sedan återfår sin forna skönhet, vilket alltså kan konstateras utifrån analysen. Att den hemliga trädgården skulle föreställa ”Garden of Eden” är även något som Wilkie (1997, s. 318-319) påpekar och grundar detta på att den engelska medelklassen under 1800-talet just såg naturen som en motsvarighet till Edens trädgård.

De adjektiv som ännu inte har kommenterats är de som uttrycker dimension och sinnesstämning. De adjektiv som beskriver sinnesstämning skildrar bara den hemliga trädgårdens positiva skildring med ord som ”pigga” (HT, s. 203) och endast fyra exempel har funnits, som nämns ovan i tabell 3. Adjektiv som uttrycker dimension kan inte direkt kopplas till miljöns förändringar eftersom de beskriver bestående egenskaper som inte kan förändras. Exempel på detta är ”De höga murarna [---]” (HT, s. 80) och ”[---] denna lilla plats” (HT, s. 220), där adjektiven är ”höga” och ”lilla”. Murarnas egenskap av att vara höga samt egenskapen att vara liten förändras inte, det vill säga murarnas höjd är bestående precis som trädgårdens omfång. Adjektivet ”lilla” klassificeras här alltså som ett adjektiv som uttrycker dimension, men det kan även uttrycka en bedömning och kan då sägas vara ett värderande adjektiv. Trädgården kan ju bedömas vara liten av någon. Ändå anser jag att adjektivet, i detta fall, är mer kopplat till trädgårdens omfång eftersom dess funktion är att ge en bild av trädgårdens storlek eller omfång.

Stilistiska figurer som har hittats i miljöskildringen av den hemliga trädgården är besjälning, liknelse och metafor. Även här är besjälningen den vanligast förekommande figuren. Besjälningen är en del av den hemliga trädgårdens olika skildringar, medan liknelsen och metaforen framförallt används i trädgårdens mer livfulla gestaltning. Följande besjälning är exempel på trädgårdens dystrare skildring:

”[---] klängrosorna hade klättrat uppför träden och hängde ner som lätta gardiner och här och där hade de bildat girlander från ett träd till ett annat. De bar varken blad eller rosor nu [---]” (HT, s. 80-81).

Bilden av klängrosornas nakna stammar som har klättrat uppför träden och hänger ner här och där ger intrycket av att trädgården har varit ödslig en längre tid, det vill säga att ingen har skött om den utan låtit den bli förvildad. I samma exempel hittas även en liknelse där klängrosorna liknas vid lätta gardiner som hänger ner för träden. Liknelsen, till skillnad från besjälningen, ger den motsatta bilden eftersom klängrosorna just liknas vid lätta gardiner. Liknelse innehåller inte någon negativ beskrivning. Dock förekommer liknelsen i en kontext som är övervägande dystert och har därmed inte så stor effekt.

Nedanstående exempel på besjälning ger samma bild av trädgården:

”[---] de gråa träden med de gråa revorna som slingrade sig över dem och hängde ner från grenarna, rankorna på murarna och i gräset [...]” (HT, s. 106).

Här ger trädens gråa revor, som slingrar sig över platsen, en dystert grå bild över trädgården.

Exempel på besjälning som ger den motsatta bilden är ”Mellan tronhimlens blommande grenar blickade bitar av den blåa himlen ner [...]” (HT, s. 220) och ”Otaliga sidenglänsande vallmor i alla färger dansade i brisen [---]” (HT, s. 241). I det första exemplet får himlen en själ och blir nästan mänsklig, medan blommorna i det andra exemplet får mänskliga egenskaper. Himlen och blommorna, det vill säga naturen, beskrivs alltså som levande väsen och skildrar här trädgården som en levande och ljusare miljö.

Som nämnts ovan bidrar den stilistiska figuren liknelsen till den positivare bilden av den hemliga trädgården, med uttryck som ”[---] gräset blir som en matta av blommor” (HT, s. 171). Här är sakledet ”gräset”, bildledet ”matta av blommor” och jämförelseordet ”som”. Ett

annat exempel är "[---] långa girlander som föll likt kaskader [---]" (HT, s. 241), där sakledet är "girlander", bildledet "kaskader" och jämförelseordet "likt". Dessa ger följaktligen bilden av trädgården som mer livfull med blomsterrankornas livfulla uttryck och blommorna som breder ut sig och täcker marken. Dock förekommer det att liknelsen associerar till den mer dystra bilden av den hemliga trädgården, som exempelvis "[---] klängrosorna [---] deras tunna gråa eller bruna grenar och skott såg ut som en lätt mantel som hade kastats över allting [...]" (HT, s. 80-81). Detta ger alltså intrycket av att trädgården är insvept i ett gråbrunt täcke och saknar liv, men exempel som detta förekommer endast enstaka gånger.

Metaforen, precis som liknelsen, används för att beskriva den positiva skildringen av den hemliga trädgården. Ett exempel på detta är "[---] blekgröna spiror [---]" (HT, s. 137). Sakledet, "blomskott, saknas medan bildledet är utsatt som "spiror". Att de gröna blomskotten börjar tränga sig upp ur jorden är ett tecken på att trädgården börjar få liv igen. Ett annat exempel på en metafor är "[---] plommonträdet som erbjöd en baldakin av allt tätare gröna löv [...]" (HT, s. 262). Här liknas trädets täta lövverk som en slags takhimmel, det vill säga trädets lövverk har fått en annan benämning. De gröna täta löven som tillsammans bildar denna bild ger skildringen av att trädgården är blomstrande och levande. Precis som med liknelsen finns det enstaka exempel på metaforer som skildrar den dystrare framställningen utav trädgården: "[---] klängrosornas nakna stammar, som var hopslingrade till en matta" (HT, s. 80). Klängrosornas stammar liknas här vid en matta och de nakna stammarna, som inte tycks bära på något liv i form av blad eller knoppar, ger intrycket av en livlös trädgård.

Förutom att bidra till trädgårdens två olika skildringar ger de stilistiska figurerna dessutom en annan beskrivning av trädgården, nämligen trädgården som en fantasivärld. Följande exempel på besjälning ger denna bild:

"Och rosorna [...] De höjde sig ur gräset, klängde runt soluret, slingrade sig kring trädstammarna och hängde ner från deras grenar, klättrade uppför murarna och bredde ut sig över dem med långa girlander [...]" (HT, s. 241).

Rosorna som klänger och slingrar sig runt trädgården gör att den kan ses som en förtrollad värld där naturen har en egen själ och eget liv. Även följande exempel kan illustrera detta: "[---] solskenet som gav djupare glans åt höstfärgerna gav en känslan av att stå i ett gyllene

tempel” (HT, s. 300). Trädgården jämförs här med ett gyllene tempel tack vare solen som ger glans åt höstfärgerna.

Ett exempel på en liknelse som bidrar till denna fantasivärld är ”[...] rosorna [---] kryper längs marken – nästan som en besynnerlig grå dimma” (HT, s. 187), där rosorna liknas vid en dimma. Rosorna tycks nästan vara genomskinliga där de sakta kryper fram längs marken i och med jämförelsen med dimman.

I metaforen ”[---] det gråa håller på att skifta och en grön slöja kryper – och kryper – över allting” (HT, s. 188) ger bildledet ”slöja” bilden av hur våren eller grönskan kryper och breder ut sig likt ett väldigt täcke över området. Våren eller grönskan kan nästan här ses som levande väsen som går omkring i trädgården och får den att blomma upp. Att den hemliga trädgården kan ses som en fantasivärld påpekas även av Foster & Simons (1995, s. 326-327) som hävdar att trädgården är en slags fantasiplats eller fristad bortom den realistiska verkligheten som existerar utanför dess murar.

Utifrån ovanstående analys genomgår alltså den hemliga trädgården en förändring från att vara ödslig och nästan död till blomstrande och levande. Dessutom skildras den hemliga trädgården som en fantasiplats med hjälp av de stilistiska figurerna.

6.5 Jämförelse: miljöskildringen huset Misselthwaite Manor - den hemliga trädgården

Nedan följer en närmare jämförelse av huset Misselthwaite Manor och den hemliga trädgården. Anledningen till att jag har valt att jämföra huset Misselthwaite Manor och den hemliga trädgården är dels att fokus ligger på dessa miljöer i berättelsen, dels att de båda miljöerna kontrasterar mot varandra i de olika skildringarna.

I det stora hela används samma typer utav adjektiv i de båda miljöskildringarna. Det som skiljer dem åt är dock användningen av de klassificerande adjektiven, som endast används i miljöskildringen av huset Misselthwaite Manor: ”[...] det indiska rummet [...]” (MM, s. 272). Ordet ”indiska” är ett exempel på ett klassificerande adjektiv eftersom det inte direkt beskriver det som det syftar på, det vill säga rummet, utan hänför det istället till en viss klass. En annan skillnad som kan ses i beskrivningen av de olika miljöerna är att adjektiv som

uttrycker sinnesstämning endast har hittats i skildringen av den hemliga trädgården, med ord som exempelvis ”pigga” (HT, s. 203). Förutom dessa två skillnader så används alltså samma typer av adjektiv i de olika miljöerna.

De adjektiv som beskriver dimension har olika funktioner i de olika miljöerna. I skildringen av huset bidrar de till husets väldighet och enorma storlek, medan de i skildringen av den hemliga trädgården har en mer neutral roll i och med att de beskriver bestående egenskaper som inte direkt förändras, som till exempel ”De höga murarna [---]” (HT, s. 80). Adjektivet ”höga” är en bestående egenskap i detta sammanhang, det vill säga murarnas höjd ändras inte, vilket nämndes ovan.

De värderande adjektiven och de som beskriver tillstånd förstärker bilden av husets väldighet med ord som ”ödsligt” (MM, s. 86) och ”tomt” (MM, s. 59). I beskrivningen av den hemliga trädgården används dessa för att visa de olika stadierna som trädgården genomgår, vilket inte är fallet i beskrivningen av huset eftersom det inte genomgår någon förändring. Exempel, som nämnts ovan, på adjektiv som visar trädgårdens förändring är ”Är alltihop en alldeles död trädgård?” (HT, s. 81) och ”[---] den här ljuvliga platsen [---]” (HT, s. 171). Här kontrasterar de värderande adjektiven ”död” och ”ljuvliga” mot varandra och skildrar därmed trädgårdens olika sidor.

Även adjektiv som uttrycker färg och ålder används för att illustrera trädgårdens förvandling, vilket kan ses i följande exempel: ”bruna grenar” (HT, s. 81), ”[---] höstguld och purpur och blåviolett [---]” (HT, s. 300), ”gamla murar” (HT, s. 91) och ”nya [...] spetsar” (HT, s. 163), där de två första exemplen beskriver färg och de två sista ålder. I beskrivningen av huset har inte adjektiven dessa olika funktioner, eftersom skildringen inte innehåller någon förändring, utan adjektiv som här uttrycker färg och ålder bidrar till skildringen av husets allmänna bild, nämligen som ödsligt och dystert och samverkar alltså med de adjektiv som beskriver värdering och tillstånd.

I de båda miljöschildringarna har både de stilistiska figurerna besjälning och liknelse hittats, där besjälningen är den vanligaste stilistiska figuren. Vad som däremot skiljer de olika miljöschildringarna åt är att den stilistiska figuren metafor endast används i beskrivningen av den hemliga trädgården. Ett exempel, som redan har illustrerats ovan, är följande: ”[---]

blekgröna spiror [---]" (HT, s. 137), där sakledet, "blomskott, saknas medan bildledet är utsatt som ordet "spiror".

Precis som med vissa av adjektiven så har den stilistiska figuren besjälning flera funktioner i skildringen av den hemliga trädgården. Den skildrar både trädgårdens dystrare och positivare sida, vilket inte direkt var fallet med liknelsen och metaforen som framför allt används i trädgårdens livfulla gestaltning. Förutom att skildra en realistisk miljö så används figurerna samtidigt till att beskriva trädgården som en fantasivärld, vilket kan ses i följande exempel: "Solens gyllene spjut fick en djupare glans [---]" (HT, s. 224-225). Metaforen ger här alltså bilden av trädgården som en fantasiplats, där solen breder ut sina gyllene spjut eller strålar över den hemliga trädgården som nästan tycks glänsa i ljuset.

I skildringen av den hemliga trädgården har alltså de stilistiska figurerna, framför allt besjälningen, flera funktioner eftersom trädgården genomgår en förändring, vilket inte är fallet i skildringen av huset eftersom miljön är oföränderlig. De stilistiska figurerna används således här för att skildra huset som ödsligt och dystert.

Kontrasten mellan skildringen av huset och trädgården är alltså stor eftersom huset Misselthwaite Manor skildras som väldigt dystert och ödsligt och det sker ingen förändring till en positivare bild. Den hemliga trädgården beskrivs först som livlös och nästan död, för att sedan blomstra och bli levande. Dessutom skildras trädgården som en fantasivärld parallellt med den mer realistiska beskrivningen. Detta kan stödjas hos Foster & Simons (1995, s. 327) som menar att berättelsen innehåller en blandning av realism och fantasi och att den hemliga trädgården kan ses som en magisk ny värld. Denna bild av de olika miljöerna ger även Wilkie (1997, s. 321) där hon påpekar att trädgården är en befriande plats, medan huset är hämmande och symboliserar tomhet i och med dess mörka korridorer och sorgsna minnen.

Bilden av huset som oföränderlig stämmer dock inte överens med Bixlers bild av huset: "The book's concluding paragraphs conflate the two settings by placing the reader inside a house now fully open to the garden's nurturant influence [---] the garden's nurturant power is also filling the house" (Bixler 1991, s. 298). Bixler menar alltså att trädgårdens positiva förändring smittar av sig på huset, vilket inte stämmer överens med vad som har framkommit i analysen, där huset genomgående har en sorgsen skildring. Anledningen till detta, som nämns ovan, kan vara att uppsatsens analys grundar sig på en svensk översättning, medan Bixlers studie

grundar sig på originalversionen på engelska. Följaktligen kan viss information som finns med i originalversionen ha tagits bort i den svenska versionen, vilket kan vara förklaringen till den skilda bilden av huset. Samtidigt innehåller Wilkies studie, som även grundar sig på originalversionen, inga antydningar om att huset skulle genomgå en förändring. Bixler och Wilkie kan helt enkelt ha tolkat information och innehåll på olika sätt och därmed dragit olika slutsatser.

7. Sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka vilka typer av miljöbeskrivande adjektiv och stilistiska figurer som användes för att ge en bild av de olika miljöerna i *Den hemliga trädgården*. Adjektiven som studerades delades in i följande typer eller grupper: dimension, ålder, värdering, tillstånd, färg, klassificering, sinnesstämning och neutrala. De stilistiska figurer som analyserades var besjälning, liknelse och metafor. Anledningen till att just dessa valdes att studeras var dels att de var mest förekommande i berättelsen, dels att de bidrog till en djupare skildring av miljöerna eftersom de gav ett väsentligt bidrag till helhetsintrycket.

Den metod som uppsatsen grundade sig på var en stilistisk metod som innebar en närläsande intensivanalys av den enskilda texten utan inblandning av utomstående faktorer. Texten sattes i centrum och fokus riktades därmed på det som kunde hittas i texten och inte utanför den. Den stilistiska metoden innebar även att fokus riktades mot samspelet mellan form och innehåll, vilket var väsentligt eftersom syftet och frågeställningarna grundade sig på detta samspel. Undersökningen innehöll även kvantitativa och kvalitativa aspekter där olika tabeller och sifferdata användes tillsammans med ett tolkande arbetssätt.

I resultatet framgick det att den vanligaste typen av adjektiv var de värderande adjektiven med sammanlagt 148 exempel och den miljö som innehöll det största antalet var den hemliga trädgården med 47 ord. Näst vanligast var adjektiv som uttryckte tillstånd med 98 ord. Det framgick även att de stilistiska figurerna förekom i alla miljöskildringarna förutom i skildringen av huset Misselthwaite Manor, där den stilistiska figuren metafor saknades. Den hemliga trädgården innehöll flest exemplar av stilistiska figurer, medan de stilistiska figurerna var minst representerade i skildringen av huset. Den stilistiska figuren besjälning var vanligast förekommande i samtliga miljöer, medan liknelsen var näst vanligast och metaforen minst förekommande.

I analysen och diskussionen framkom det även att följande typer eller grupper av adjektiv förekom i samtliga miljöskildringar: dimension, värderande, tillstånd och färg. De adjektiv som beskrev ålder hittades i miljöerna huset Misselthwaite Manor, trädgårdarna och den hemliga trädgården och de som beskrev sinnesstämning hittades endast i två skildringar, nämligen i miljöerna trädgårdarna och den hemliga trädgården. De klassificerande adjektiven var få till antalet med endast två exempel och hittades bara i skildringen av huset Misselthwaite Manor. Sammanfattningsvis beskrevs huset som ödsligt och dystert och ingen förändring skedde till en positivare skildring, vilket var fallet med de övriga miljöerna. Heden förändrades från att vara vild och ödlig till vacker och gästvänlig och trädgårdsområdet genomgick en förändring från en negativ till positiv skildring, i likhet med heden. Miljöskildringen av den hemliga trädgården förändrades även den från en negativ, dystert skildring till en positiv och livfull beskrivning, precis som heden och trädgårdarna. Dessutom beskrevs den hemliga trädgården som en fantasiplats parallellt med den realistiska skildringen.

I analysen och diskussionen framgick det även att kontrasten mellan skildringen av den hemliga trädgården och huset Misselthwaite Manor var stor eftersom den hemliga trädgården genomgår en förändring, vilket inte huset gör. I det stora hela användes samma typer av adjektiv i de båda miljöskildringarna. Det som skiljde dem åt var dock användningen av de klassificerande adjektiven som endast användes i miljöskildringen av huset Misselthwaite Manor. En annan skillnad var att adjektiv som beskrev sinnesstämning endast användes i skildringen av den hemliga trädgården. Dessutom hade de flesta av adjektiven i skildringen av den hemliga trädgården fler funktioner eftersom de var en del utav trädgårdens förändring, vilket även var fallet med de stilistiska figurerna. Detta var inte fallet i skildringen av huset eftersom huset inte genomgick någon förändring.

Källförteckning

Backlund, Britt (1997). *Med tanke på talet. Om förberett tal – vetenskapen, hantverket och konsten*. Lund: Studentlitteratur.

Berseth Nilsen, Kaj & Romøren, Rolf & Seip Tønnessen, Elise & Wiland, Sverre (1998). *Att möta texten - Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Bixler, Phyllis (1991). *Gardens, Houses and Nurturant Power in The Secret Garden*. I Holbrook Gerzina, Gretchen (2006). *The Secret Garden - Frances Hodgson Burnett*. London: W.W. Norton & Company Ltd. S. 287-302.

Bixler, Phyllis (1996). *The Secret Garden - Nature's magic*. New York: Twayne's Publishers.

Cassirer, Peter (1997). *Huvudlinjer i retorikens historia*. Lund: Studentlitteratur.

Enkvist, Nils Erik (1974). *Stilforskning och stilteori*. Lund: CWK Gleerup Bokförlag.

Entzenberg, Claes & Hansson, Cecilia (1993). *Modern Litteraturteori - från rysk formalism till dekonstruktion. Del 1*. Lund: Studentlitteratur.

Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.

Foster, Shirley & Simons, Judy (1995). *Frances Hodgson Burnett: The Secret Garden*. I Holbrook Gerzina, Gretchen (2006). *The Secret Garden - Frances Hodgson Burnett*. London: W.W. Norton & Company Ltd. S. 324-341.

Fröberg, Paul (1967). *Stil - översikt av språkutveckling, stilarter, dialekter och versformer*. Stockholm: Magn. Bergvalls Förlag.

Hallberg, Peter (1982). *Diktens bildspråk - Teori. Metodik. Historik*. Stockholm: Akademiförlaget.

Hallberg, Peter (1998). *Litterär teori och stilistik*. Göteborg: Akademiförlaget.

Hellspong, Lennart & Ledin, Per (1997). *Vägar genom texten - Handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Hodgson Burnett, Frances (2002). *Den hemliga trädgården*. Stockholm: En bok för alla.

Holm, Brita & Nylund, Elizabeth (1981). *Deskriptiv svensk grammatik*. Stockholm: Skriptor AB.

Hultman, Tore (2003). *Svenska akademiens språklära*. Stockholm: Svenska akademien. Norstedts ordbok.

Möijer, Kjell (1989). *Svensk språkstil - Stil & Stilanalys*. Solna: Ekelunds Förlag AB.

Phillips, Jerry (1993). *The Mem Sahib, the Worthy, the Rajah and His Minions: Some Reflections on the Class Politics of The Secret Garden*. I Holbrook Gerzina, Gretchen (2006). *The Secret Garden - Frances Hodgson Burnett*. London: W.W. Norton & Company Ltd. S. 342-366.

Wilkie, Christine (1997). *Digging up The Secret Garden: Noble Innocents or Little Savages?* I Holbrook Gerzina, Gretchen (2006). *The Secret Garden - Frances Hodgson Burnett*. London: W.W. Norton & Company Ltd. S. 314-324.

Elektroniska källor

www.ne.se Hämtad 2010-04-22

Tillgänglig: <<http://www.ne.se/adjektiv>

Environmental descriptive adjectives and linguistic figures

A study of the environment description in Frances Hodgson Burnett's story *The Secret Garden*

Abstract in English

The aim of the essay is to investigate which types of adjectives and linguistic figures that are used to illustrate the various environments in Frances Hodgson Burnett's story *The Secret Garden*. The environments that are investigated are the house Misselthwaite Manor, the moor, the gardens and the secret garden. The method that is used in the study is a stylistic analysis that is based on close reading of the individual text. Quantitative and qualitative aspects are also included in the method.

The analysis shows that the following types of adjectives are found in all environments: adjectives that express dimension, evaluation, state and colour. Adjectives that describe age are found in the environments of the house Misselthwaite Manor, the gardens and the secret garden and adjectives that describe mood are found in the description of the gardens and the secret garden. The classifying adjectives can only be seen in the description of the house Misselthwaite Manor. The most common type of adjectives is the one that expresses evaluation with 148 examples. The linguistic figures personification (Swedish: *besjälning*) and simile occur in all four environment descriptions and are the most common linguistic figures, while the house lacks the linguistic figure metaphor, which is least represented. The analysis also shows that the secret garden undergoes a positive transformation, which is not the case with the house. The same types of adjectives are used in the two descriptions, except in the case with the classifying adjectives and adjectives that describe mood. The classifying adjectives are used in the description of the house, while adjectives that describe mood are used in the description of the secret garden. The portrayal of the garden includes all examples of linguistic figures, while the house lacks the figure metaphor.

Keywords: Burnett, adjectives, stylistic figures, environment description, stylistics, close reading, intensive analysis, Bixler, Wilkie, Foster, Simons, Phillips, *The Secret Garden*.

